

Nro. 11.

**A' FELS. CSÁSZÁRNAK ÉS A. KIRALYNAK
KEGYELMES ENGEDELMÉBŐL.**

Indúlt Bétsből, Kedden Augufus 6-ik napján
1805-ik éftendőben.

B é c s.

Ez előtt valami 12 napokkal füllyedett Pofon mellett a' Dubába egy hajó, a' mely nádmézzel, kavéval, és indigóval terheltetve evezett le innét Magyar országra. Az ez által vallott kárt 200 ezer Forintokra betsülik: hanem, hogy ki fogja szenvedni, még ez után válik el, minthogy a' hajónak elfüllyedését egy részint a' hajósok vigyázatlanságának tulajdonitják.

A' mostan héállott Augufusi napok egészen meghozták reménségünket, nemtsak a' jó takarmányhoz, hanem még a' meglehetős szürethez is. A' tavaszi gabonát, már 11 napja, hogy takarítják itt tsüreikbe a' szántóvető gazdák. — Ezen

L

nagy város lakosai is kezdik már a' bőséges áldásnak következéseit érezni. A' listnek arra már is alább kezdett szállani. — Ide járul egy Felső-politizai Rendelésnek hathatós következt munkássága is, a' melly a' mult Jul. 14-kén jött ki, és a' mellynek intézetei szerént mind azok az árusok, a' kik az élelemre szükséges dolgokat, huft, kényeret, 's egyéb efféléket árulnak, igen szoross szemügy alá vétették, hogy a' közönséget, 's kivált a' szegény dolgozó polgárokat, tsalárd mérték 's egyéb tsalfa utak módok által ne károsítsák, 's ne boszszantsák. Már két versben olvastunk az itt kijövö Udv. Ujságban olyan hirdetéseket, a' mellyekben némely húsvágókról és kenyérsütökről tétetik emlékezet, a' kik a' tsalárdságon találtatván, 50, 60, sőt 100 Forint büntetést is fizetni kéntelenítették, néhány húsvágó és kenyérsütö legények pedig 10—20 páltzát szenvedtek.

Nagy Britannia.

Londonból, Jul. 13-kán. A' Parlamentom üléseit megszüntette a' Király tegnap Augustus' 22-kéig, a' mellynek alkalmatoftágával ilyen beszédet intézett a' Birodalom' Lord Kanczellariussa a' két Ház' öfiszegyülekezve lévő tagjaihoz: —

„Mylördök és Uraim! rendelést vettem ö Felségétől, hogy adjam tudtotokra ö F. gének azon megelegetését,, a' mellyet ezen tanátskozásaitoknak ideje alatt, a' Status' java 's az ö F. ge Koronájának ditsöftége' megtartatására tzelezó buzgóságotok által érdemeltetek: különösön pedig hogy köfzönnyem-meg nevében, hogy az ö F. ge szarazon való erejének neveltetése végett a' mostani terhes környülállások között elközöket vettek elő.

„Urak, Alsó Ház tagjai! Ő F. ge különösön ránk bízta, hogy köszönnük meg azon adakozóságotokat és buzgóságotokat, a' mellyel azon summákat kirendeltetétek, a' mellyeket a' Státus' szolgálatai szükségessé tettek.

„Mylordok és Uraim!

Ő F. ge nem közölhette még eddig véletlen azon alkudozásoknak kimeneteleket, a' mellyeket a' szárazon lévő Hatalmasságokkal munkába vett: hanem bizonyosok lehettek a' felől, hogy semmit el nem fog múlatni, hogy olyan ölszeköttetéseket vihessen tökéletességre, a' mellyek által a' közönséges és állandó tsendesség vissza térítődik, vagy pedig a' mellyek, ha a' szükség találja kivánni, eszközöket szolgáltatnak arra, hogy a' Frantzia Országglószék' meg nem szünő törvénytelen foglalásainak, a' mellyek minden Europai nemzeteknek szabadságokat és függetlenségeket naponként inkább inkább fenyegetik, eleikbe gát tétetődthessék.“

Az Irlandiai R. Catholicus Püspökök egygyüléft tartván Dublinban megköszönő leveleket küldöttek, *Grenvilléhez, Foxhoz, és Pitthez*; a' két elsőkhöz azért, hogy az ő ügyeket a' Parlamentomban oly nagy buzgósággal védelmezték: az utólsóhoz pedig azért, hogy noha magát ez úttal ellenek szegezte is, a' maga ellenkézését tsak ugyan igen nemes lelkűséggel fejezte-ki, a' R. Catholicusoknak kivánságokat magában egészen igazságosnak lenni ésmérvén, 's tsak éppen az időt találván még most arra alkalmatlannak lenni, hogy az ő kivánságok valósággal teljesithessék.

Az Admiralis *Nelson* Napnyugoti Indiába való megérkezésének híre annyira felélesztette a'

Londoniak' hanyatlani kezdett reménségeket, hogy mindenek az onnat érkező tudósításokra függesztvén figyelmetellegeket, egyebekről tsak nem elfelejtkezni látszanak károkkal is. Egy igen szembe tünő példáját mutatták ennél. Jul 12-ikén. Az a' híres Prokurátor *Erskine* éppen a' Királyi Törvényes szék előtt állván, a' Dublini Érsek nevében egy beszédet intézett a' Birákhoz egy Könyvnyomtató ellen, azért hogy az említett Érsek ellen valamit kiadott vólt. Azonközben egy levelet hoznak hozzá a' postárol — a' petsétjéről és a' fellyül irásrol látja, hogy fontos dolognak kell lenni benne — a' beszédét felbe szakasztja, 's a' levelét a' Birák előtt felolvassa. A' levél foglalatja summáson ennyiből állott. Egy hadi hajós tiszt írta néki, hogy *Nelson* az egygyesült ellenséges hajós sereget utólérvén 's azzal megütközvén, 8 ellenséges hajót elfogott, egygyet elsüllyesztett és a' többit még most is üzi. — *Erskine* a' levélnek felolvasása után ismét hozzá fogott a' törvényes beszédnek folytatásához: hanem a' levél foglalatja a' közönséget azonnal eltöltötte, 's a' váltópapirossáknak betsek akkor mingyár másfél p. centóval hágott fellyebb. Hanem, nem sokáig vehették hozznát a' nyerekedők a' közönség' megjátzodtatásának, minthogy még ki sem jöhetett *Erskine* az Itélőszék elöl, midön már nyilvánosságossá lett volt az ő hozzá érkezett levélnek költött mi-vólta.

Bizonyost a' Napnyugoti Indiai tengereken úszkáló hajós seregekről, sem a' miénkről sem az ellenségéről, nem tudunk semmit azon kívül többet, a' mit a' közönséges levelek már valami tíz napok

olta kihirdettek, a' mellyek között a' következendöket tartjuk méltobbaknak az olvasásra:

„Minémü kútföböl vette *Nelson* (így szoll egygyik tudósítónk) azt a' jeladást, hogy az ellenséges hajós sereg Napnyugoti Indiába ment, 's nem Napkeleti Indiába, erröl még semmi hivatal szerént való hirdetéft nem olvastunk: tehát azt sem tudhatjuk hitelesen, hogy tsak egy szerentsére vállaltotta é ezen útat, vagy pedig bizonyos jelek szerént. Elég az a' dologhoz, hogy Jun. 4 ikén szerentsésen meg érkezett a' Napnyugoti Indiai tengerre, 's nem tsalatott mostanában is oly módon meg, mint a' Középtengeren. — „Nem lehet bámulás nélkül elgondólni azt a' véghetetlen útat, a' mellyet a' *Nelson* vezérlése alatt lévő hajós sereg ezen hadakozásnak elkezdödésétöl fogva tett a' tengereken. Két álló esztendeig evezett szerteszélyel a' Középtengeren szüntelenül. Innét a' múlt Május 10-kén indúlt el Napnyugoti India felé. Mostanában ismét nyúghatatlansággal nyomúl az ellenséges hajós sereg után, 's a' szerént a' mint ennek útjáról tudósittatni fog, ő is, vagy az Eszaki Amerikai tengernek veszi útját, vagy ismét sietve visszafra tér Europa felé. Az ő hajós legényei között sokak ki nem tették két esztendőnek lefolyta alatt lábaikat a' szárazra: ellenben olyan tisztaság és jó rend uralkodik az ő hajóikon, a' milyennek nintsen mássa.“

Az utólsó vagy leg ujjabb tudósítással *Courieux* nevü postahajó' Kapitánya, *Bettesworth*, érkezett-meg a' Plymouthi kikötöhelyhez Admiralis Nelsontól Napnyugoti Indiából. *Bettesworth* Antigoa mellett vált-el a' *Nelson* hajós seregitöl Jun.

13-kán; és Jul. 7-kén kötött ki Plymouthhoz. Az ő elindulásakor abban foglalatoskodott Nelson Antigoánál, hogy mennél nagyobb siettséggel utánna eredhessen az ellenséges hajós seregnek, a' melly fölől olyan tudósítást vett volt éppen akkor, hogy eltávozván a' Martiniquei kikötőhelyből, útját Északnak vette volna. Ehez képeft Nelson is Északnak fordította vitorláit. Kapitány *Bettesworth* eleibe olyan útat szabott volt elindulásakor Nelson, hogy az ellenséges hajós sereget, ha az tsakugyan Észak felé evezett-el, útjában megfellelhesse: a' minthogy Jun. 19 kén valósággal is rá talált ezen Kapitányunk az ellenségre, és 17 Linea hajóit számlálta meg. Ebből a' környüállásból azt hozzák ki, hogy az ellenség és Nelson között tsak két napi távolság vólt legfellyebb, a' melyre nézve minden nap nagy ütközetnek híre lehet várunk. — Ellenben, vélekednek némelyek úgy is, hogy Frantzia Admirális *Villeneuve* megértvén a' Martiniquei kikötőhelyben a' Nelson odaérkezését, annyira siettetta onnan való elindulását, hogy a' véle való öfzfetalálkozást talám elkerülheti, és ha Newfoundland felé találta venni útját, a' mi ott lévő, 's tzehalfogásban foglalatoskodó hajóinkat, a' mellyeknek számokat 4 vagy 5 százra teszik, nagyon megkárosithatja addig, míg Nelson odaérkezhetne. Régen nem foglalta-el valamelly dolog a' Londoniak figyelmeffégit olyan erőssen, mint ez a' Villeneuve és Nelson állapotjok: hanem a' nagy félelem egyszerre a' leg nagyobb reménségnek adott helyet elméinkben. Ahozképeft, hogy a' Rocheforti kitsiny hajós sereg, négy apró szigeteinken minémű károkat

tett, a' Touloni és Kadixi hajós seregek által okoztathatókat véghetetleneknek lenni gondoltuk eleint, a' melly félelmünk a' Nelson odaérkezése által nem tsak egészen elenyészett, hanem jó remétségünk lehet, hogy Nelsonnak még egy fényes napja derülhet fel itt is. Nyoltz napok alatt nevezetes hírt reméllhetünk. Azonban, a' legnagyobb embereknek próbatételeikhez is mindenkor kívántatik egy kitsiny szerentse! — Ha Barbadoshoz való érkezésekor az a' hír meg nem tsalta volna Nelsont, hogy az ellenséges hajós sereg *Trinidadnak* elfoglalására ment, 's annak megakadályoztatására ő is útját oda nem vette volna, kétségen kívül bajosan lophatta volna el Villeneuve magát előlle a' Martiniquei kikötőhelyből, hanem vagy bészárattatott volna Nelson által oda, vagy pedig a' megütközésre kellett volna elszánni magát, a' melly utolsónak a' keziből való elszállítását nem kevésbé sajnálja *Nelson*.

„Által nem láthatjuk (igy szollanak más Anglus tudósítók), mi okon mulatott az egygyesült ellenséges hajós sereg egy egész hónapot Napnyugoti Indiában, a' nélkül, hogy a' már tudva lévő Gyémánt-kösziklának elfoglalásán kívül, valami egyéb leg kissebb mozdulást tett volna. Ennek okát ugyan a' mi politikusaink abba keresik, hogy a' hajókon lévő Frantzia katonaság igen elbetegeedett volna. Hanem, lehetett az ő halgatásának egyéb fundamentoma is, a' mellyet tsak akkor fogunk megtudni, minekutánna Európába visszakerkezett. Valyon bé érheti-é ötet még most is Nelson? Valyon nem mostani útja által tsalta-é meg leg inkább ötet? A' végin itélhetni a' dolog' kimenetele felől.“

Az úgy nevezett Gyémánt szigete felől, a' melyet ezen alkalmatossággal vizsgálta vette az Anglusoktól a' Frantziák, azt lehet még megjegyezni, hogy ez Martinique szigete mellett a' Fort-Royal nevű öböltől nem messze esik, és úgy fekszik, hogy az oda bévezni akaró hajókat jól lövöldözhetik rolla az ágyuk. A' mostani hadakozásnak ideje alatt csak valami 8 hónapoknak előtte foglalták volt el azt *Morris* nevű Kapitánynak vezérlése alatt 190 Anglusok. Mostanában, a' Villeneuve oda érkezésével, két ellenséges Linea hajók és 2 Fregátok állván meg mellette, rettenetes ágyuzást tettek rá, azonközben a' sziget felől lévő battériákat is keményen ostromolták: hanem 3 napi ostromlások után sem mehettek kevés számú fegyvereseink ellen semmire; 800 embereiket ölték-meg a' miéink, a' kiktől semmi emberi erő el nem vehette volna azt, ha szerentsétlenségekre egy hajó, a' melly puskaport és inni való vizet akart nekik vinni, az ellenségtől el nem fogattatott volna, a' melly történet után kapitulálni kényszerítettek a' miéink.

Frantzia Ország.

Párisból, Jul. 20-kán. — A' ma kijött Moniteurben külömbkülömbféle tengeri történetekről való tudósítások olvastatnak. Nevezetes a' többek között a' következő: — „

„A' *Rocheforti* és *Lorienti* hajós seregek ismét megmútaták (ugy mond) azt, hogy az Anglusok' mostani systemája, a' melly szerént kikötőhelyeinket bezárva akarják tartani, haszontalan. Nevezett hajós seregeink egy jó szélnek segedelme által a' tengerre ismét kivezének, egy

derék fegyveres csoportot is vívén-el. Már 12 óráknak eltélések után tellyefféggel semmit nem lehetett látni a' Rocheforti hajós seregből. — Ezen jelentésben elő nem fordul sem a' nap a' mellyen, sem az erő a' mellyel, kiveztek ezen hajós csoportjaink.

Nyoltz napok alatt néhány rendbéli viaskodások estek a' Napnyugoti Frantzia partok mellett, a' mellyek nem kis dicsőffégekre szolgálnak hajós népeinknek. Egygyikről ezek között ilyen rövid tudósítást tétetett Marschall *Soult*, ő F.géhez a' Telegraf által Jul. 19 kén: — „Batavus Admirális *Verhuel* e. h. 17-kén a' Dünkircheni hajós seregnak egy részével kivezvén, a' Calaisi öbölben vasmatskákön megállapodott, és az ellenséggel gyözedelmesen verekedett. Más nap reggel ismét rá ütött az ellenség, hanem ő ekkor is dicséretesen megfelelt annak, a' melly után estvére kelve a' tenger befolyása segedelmivel az Ambleteusei öbölbe érkezett. Néki 22, az Anglusoknak ellenben 35 külömbkülömb apró hadi hajóik, 's ezek mellett két Linea hajóik és Fregátjaik voltak. Itt ismét kemény verekedés támadott közöttök, a' melly 5 orát tartott, oly közélről, hogy kártátstsal tüzeltek egymásra. Az Admirális *Verhuel* gyözedelme itt is tökéletes lévén, kétttségbe hozhatatlan bizonyosságául szolgál talentomainak és bátorságának. Tegnap igen kemény verekedés történt a' mi Boulognei hajóink 's az Anglus hajók között, mellynek alkalmatosságával a' Császári Testörző ágyus-sajkák megkülömböztetve viselték magokat. Egy emberünk is el nem esett. Azok a' két Anglus Korvetták, a' mellyeket 7 ágyus-

sajkaink (schalupjaink) e. h. 16-kán elfogtak, *Teaser* és *Plumper*, mellyek között mindeniken 14 ágyuk és 58 emberek találtattak, még csak 10 hónapja hogy épittődtek, 's rézzel vannak megverve, v. borittatva. E' szerént 8 napok alatt 3 leg szebb Korvettáit vesztette-el partjaink mellett az ellenség, ide értvén azt is, a' melly e. h. 11 kén a' Dünkircheni part mellett fenéken akadván, magoktól az Anglusoktól a' levegőbe felvettették. — (Ezekről a' történekről sok rendbéli és hofszas tudósítások érkeztek a' Császárhoz, a' mellyek hasonlóképpen kijöttek a' *Moniteurben*).

Párisból, Jul. 24-kén. — A' *Moniteurben* tegnap egy rövid, ma pedig egy hofszú és igen körülállásos előadás jött ki a' *Novosiltzoff* Orosz Kamarás úr Párisba való rendeltetéséről, 's ezen á jából lett visszahivattatásáról. A' rövidebb ekképpen következik: —

„Az Orosz Birodalom, Prusziának közbenjárása által paszszust kívánt vala egy Kamarás úr számára, a' kit Párisba a' Császárhoz küldeni szándékozott. A' paszszus, a' mint kellett, minden további nyilatkoztatások nélkül is adatott. Az ólta az Anglus levelekben jöttek ki egy 's más tudósítások a' *Novosiltzoff* úr küldetésének tárgya felől. Néhány ízbeli ujjabb meg ujjabb parantsolatok és ellenkező parantsolatok után megérkezett végezetre ezen Kamarás úr Berlinbe Mostanában vizsgálja tér ismét Pétersburgba, és úgy látszik, hogy küldetésének végét érte. Ha *Novosiltzoff* úr vólt az, a' kinek Angliától békefféges ajánlásokat kellett volna a' Fr. Országglószékhez hozni: most már megláthatja Anglia, hogy mit tehet.

Ugy kell-é tartanunk, mint ha azon nyilatkozta-
tásra, a' mellyet a' Fr. Császár ez előtt 6 hóna-
pokkal Anglia eleibe terjesztetett, már felelet adó-
dott? vagy pedig Anglia magának fenn-tartotta az
arra való feleletet? Könnyű által latni, hogy az
Angliai Kabinétum az, a' mely ezt a' kérdést meg-
feleljtheti. " — (A' hosszabb előadásról más al-
kalmatossággal fogunk írni summásan).

Ugyan ezen Moniteur kihirdetvén az Anglus
levelekből azon jegyzéseket, hogy a' Frantzia és
Spanyol egygyesült hadi hajókon 3000 katonák
haltak volna meg, és hogy az egygyesült hajósse-
reg, Napnyúgoti Indiát oda hagyván, onnét vagy
Északi Amerika vagy pedig vissza Europa felé
vezett volna el, maga leg kisebb jegyzést nem ve-
tett mind ezek után. Arra a' tudósításra ellen-
ben, a' mellyben azt irták le az Anglusok, hogy
a' Gyémánt szigetét a' Frantziák igen nagy vesz-
téssel vettek vissza tőlök, ilyen jegyzést teszen:
Kivánatos dolog volna tudni, hogy az Anglusok
miként számlálhatták meg ilyen pontossan 800 elesett
emberüket kősziklájokon; következés képpen talám
elég lett volna ezen veszteségnek csak század részit
írni.

A' Császár és Császárné ö F.gek 19 ikben
estve bé jöttek St. Clouból ide a' theátrumra,
a' mellynek végződésével oda ismét vissza men-
tek. A' Császáron Nemzeti testörzői formaruha
vólt. — A' Hadi Minister még vissza nem jött
a' tenger' partjairól, a' hol fegyveres seregeknek
mustrálásokban foglalatoskodott. — Egy idő ól-
ta olyan készülétek vétettek ezre St. Clouban,
a' mellyekből azt lehetett kihozni, hogy a' Csá-

szár maga is minden órán útnak akarna indulni Boulogne felé.

A' Spanyol Követ 6 Arany-gyapjas Rend-czimereket adott által a' Császárnak, a' mellyeket az ő ura egy levél mellett küldött ő F.gének, egygyiket t. i. magának a' Császárnak, ötöt pedig *Josef és Lajos Cs. Hertzegeknek, Lukka és Borgheze Hertzegeknek, és a' Lyoni Érseknek.* — A' Császár is ugyan ennyi Spanyol Udvari fő személyek számára küldött Betsület-legió' tzimereit Madridba.

A' *Berlinből* érkezett levelek szerént Jul. 18-kára virradó éjjel utazott-el onnan Orosz Kamarás *Novosiltzoff* úr Petersburg felé, minekutánna *Hardenberg* Kabinét Minister urral néhány rendbéli tanátskozást tartott, és végezetre 17-ikben délután a' Királynál bútsuzó audentzián lett volna. —

Az Amsterdami levelekből látjuk, hogy a' *Rocheforti* hajós sereg a' maga mostani kievezése előtt Adm. *Missiessy* helyett más vezért kapott legyen. Mi által vont *Missiessy* a' maga fényes expeditziója mellett is kedvdtlenséget magára, nem tudjuk, ha tsak nem az által, hogy talám nem az eleibe adatott rendelés szerént, és a' *Vil-leneuve* oda érkezése előtt, 's igen sietve, tért Nyugoti Indiából Európába vissza.

Magyar Ország.

Nagy Váradról, Jul. 15 kén. A' mi ugy is nyályasságáról híres városunk népe, újj alkalmatosságot kapván magának a' barátságos együtt mulatozásra Cs. Kir. arany káltsos Mélt. Kis Rhédei Rhedei Lajos Ur kertjének közönséges mulla-

tó helyé való tételével: nem tud vele bé telni, és gyönyörűség vala nézni, hogy menének ismét tegnap is seregenként, kik kotsin, kik gyalog sétálva az említett gyönyörűséges kertbe.

Ugy van ez, minden Innep, és Vásárnapokon, a' közelebb múlt Junius 3-ik napjától fogva, akkor nyittatván ki az említett Méltóság Közönséges mulató helynek, egy itt Nagy Várad alatt a' leg jobb ízléssel készült Anglus kertjét, a' hová minden nap, minden külömbség nélkül mehet ki ki mint tulajdonába; az eddig vólt Birtokossa a' kertnek, tsak a' kert szép karban lehető meg maradására megkivántató költséget teszi meg, 's a' mellett 6 ezer forint töke pénzt tett. már le, melyből idővel a' város fogja ezen kertnek gondját viselni, hogy mindig épségben maradhasson.

A' kert ki nyittatása első, úgymint Pünkösdi Innepe kellemetes estvéjén, nem vólt számok a' kert bé menetele előtt megállott kotsiknak, 's a' kertbe sereglett sok népnek, kiknek köz örömeiket nem kevéllé nevelte Jó Fő Ispányunk Mélt. Gróf Teleki Sámuel ő Excellentiája köztök lett meg jelenése, ki is a' midőn reménységét felül haladott szépségéről szóllott a' kertnek: annyival többre tudjuk már betsülni ezen kedves köz mulató helyünket. Ezen estvén 5 órától fogva a' Báró Aussenberg gyalog Regementje' muzsikussai mulattatták a' népet török muzsikával, egy magas Piramis formára készült épületre helyhezettett, úgy nevezett Khinai kalap alól, melynek kari májára körös körül fel-aggatott sok meg sok nagyobb 's kisebb üveg harangokat a' szél lebegtetvén mikor a' Török muzsika keményebb hangja

hirtelen félbe szakadt; a' fok üveg harangok siketebb hangjai, újjabb figyelemre vonták füleinket.

Azóltá pedig, 's ezután már mindég a' Mélt. Rhédei Ur tulajdon költségén fel állott muzsikai Banda gyönyörködteti a' kertbenn mulatozókat, 's hogy a' kellemetes mulatságnak semmi híjja ne legyen: fagylaltak; 's minden frissítő italok; külömb külömbféle borok, ser; hideg 's meleg eledelek, tortáták a' kertben készen találtatnak: melyeknek óltsóbban lehető kaphatások végett, ingyen minden árenda nélkül adott az említett Méltóság az árulásra szabadságot.

* * *

Képeskönyv

*az Ifjúság hasznára és gyönyörködtetésre,
Kiadta Bertuch.*

Ezen munkának, Deák, Frantzia, Német és Magyar nyelven készült esméretes kiadásából a' III-ik Tsomó is elkészült, és a' jövő Pesti vásárra leszállittatik. Leküldetik egyszersmind az I-ső és II-ik Tsomó is azoknak számokra, kik későn jelentvén magokat az első kiadásból nem kaphattak —

Jelentetik egyszersmind;

1. A' kiadók által látták, melly nehéz, sőt csak nem lehetetlen a' tsomók leküldésével egyszersmind levelezést is folytatni, és a' pénz bészédése felől magoknak gondoskodni: mellyre nézve a' munkának elküldözését egy általjában oda bízta Kilián, Eggenberger, és Kis István Pesti Könyváros, Pozsonban Sweiger, Bétsben pedig Pichler Antal Könyváros Urakra, kinek könyves

bóltja a' Plankengasse nevű úttzában van Nro. 1125. —

2. Kérjük mind azokat az Érdemes Urakat kik a' Bertuch Képes Könyvének Érd. Vevőit feljegyezni méltóztattak, hogy ezután egyenesen tsak a' fe jebb megnevezett Könyváros Urakhoz folya- modjanak, a' kiktől bizonyosan és leghamarább megkaphatják a' kijött és kijövendő tsomókat.

3. Mivela' fent nevezett Könyváros Urakkal olyan egyezésre léptünk , hogy a' leküldődöt könyvek árát Pesti vásár után két héttel hozzánk útnak indítsák: szükséges, hogy a' tsomók elvite- tésekor a' pénzt minden Collector Urak letegyék: a' kiknek e' szerént szükséges lészzen a' pénzt a' Vevő Uraktól előre befzedni, ha hogy magok nem akarnak azokért előre megfizetni. A' kiknek a' Vevő Urak között ez az intézet nem tettzene, ám maradjanak el; minthogy a' kiadók hasznos igye- kezetét egy ilyen költséges Munkának kiadásá- ban, minemű a' Bertuch képes könyve, tsak az olyan bizonyos Vevők mozdíthatják elő, a' kik nem tsak akarnak venni, hanem vehetnek is.

A' II ik és III ik Tsomót a' következő he- lyekre illy számmal küldöttük el.

Pestre, Kifs István Könyváros Úrhoz.	100 darab
— — Eggenberger Könyv.	— 100
— — Kilián Könyv.	— 75
— — Hartleben Könyv.	— 20
Posony, Schveiger	— 50
— — Leeg	— 3
Eperjes, Zennovitz Prof.	— 15
Ketskemét, Császár Prof.	— 16
N. Várad, Keresztúry Prof.	— 20

Kolosvár, Dani Prof.	—	—	40
Besztertze Bányá Kubany Prof.	—	—	20
Sopron, Rajts Prof.	—	—	10
Késmark, Genersich Prof.	—	—	5
Patak, Gelley Prof.	—	—	8
Rosnyó, Farkas Prof.	—	—	5
Arad, Mándik Direktor	—	—	14
Kassa, Landerer Könyvny.	—	—	10
Veszprém, Takáts Fiskális.	—	—	30

Ezen leküldött Tsomók ára ugyan még nagyobb részént kinn van, 's kétség bívül az alkalmazhatóság nem léte miatt nem küldödhetett bé: mellyre nézve kérjük hogy azt a' jövő Augusztusi Pesti vásárra, a' kinevezett Könyváros Urakhoz beküldeni minden Erd. Urak méltoztassák, a' hova mindenünnen lesz alkalmazhatóság.

(A' többi következik.)

Harmadzori Hiradás.

Mindennemü Regale Beneficiumai ezen Munkátsi és Szent Miklóssi Uradalmaknak, úgymint: Vendégfogadók, és Kortszék, Palinkafőző házak, Mézárzékek, Malmak, Ferdőház, Vám, halászat, s. a. t. e' folyó esztendőben meg esendő September hólnapnak 16 ik és következő napjain itt *Munkátsion* három egy más után következő esztendőkre, jövő új esztendő naptól fogva kotyavegyeképpen a' többet ígérő egyes Arendátoroknak ujonnan árendába fognak adattatni. Melly napra és helyre tehát ezennel minden árendálni kívánók jó előre meg-hivattatnak, a' midőn magokat ezen Uradalmi Fő Tisztségnél jelenthetik. *A' T. Munkátsi és Szent Miklóssi Uradalmak Fő Tisztsége által Munkátsion Junius 12 dikén 1805.*

(Fél árkus Tóldalékkal.)

III. T ó l d a l é k.

Költ Augustus 6-dik napján. 1805.

H i r d e t m é n y

A' Georgikon Institutumban jövő Augustus Hónapnak végével el üresülendő két Praktiki kánsi Stipendiumokról.

Keszthelyen Nemes Zala Vármegyében [helyheztesett Mezző Városban Georgikon nevezete alatt felállított Gazdasági foglalatosságot tárgyazó Majorban e' most folyó 1805-ik esztendőbeli jövő Augustus hónapnak végezetével két Stipendiumok üressen fognak maradni; mellyeknek el nyerésére alkalmatosság lévén a' nevezett Georgikon részéről minden ollyas Ifjaknak, kiknek az említett Stipendiumoknak meg nyerésére, 's ettül fogva a' Gazdaság meg tanulására, 's abban szerzett Tudományok után Gazdasági Tifztségre kedvek volna, jelentetik: hogy magokat következő September, és October hónapokban a' Georgikonbeli Elöljáróknál személlýessen, vagy irás által bé jelentsék. — A' Gazdaságot tanuló illyes ifjuban, akár melly vallású, születésü, vagy nemzetbéli legyen is, az meg kívánandó tulajdonságok ezek: hogy ő a' Philosophiát, vagy leg alább az alsóbb hat Deák Oskolákat jól el-végezte, Deák, Magyar, és Német Nyelveken írjon, és beszéljén; az el végzett tanulásától, 's jó maga viseletéről hiteles bi-

zonyság, és ajánló levelet mutasson; végre ép, és egésszéges testü legyen. E' fzerént azon két Ifiaknak, kik az el üresülendő Stipendiumoknak el nyeresére alkalmasoknak fognak találtatni, élelmére, és ruházatjára (szabad szálláson, füttésen, és gyertyán kívül) első esztendőre 140, másodikra 150, harmadikra 170 forint adattatik, 's egyszersmind arról, ha az három esztendőt, a' meddig a' Cursus szokott tartani, dítséretes elő menetellel elvégezendik, hogy gazdasági Tifztségre emeltetnek, bizonyossá tétetnek. —

Minden egyéb Ifjaknak is, a' kik akár önnön költségeken, akár más Jóltévők, vagy Attyokfiai segedelmével a' Georgikonban tanittandó Gazdaságbéli Mathematica, és Physico Veterinariai Tudományokat tanulni, 's magokat a' külső Gazdaságbeli tárgyakban is gyakorolni akarják, valamint eddig, úgy ezután is (a' Georgikonbéli Elöljáróknál meg teendő bé-jelentés után) mind ezekre való bé járás, 's kinek kinek tzeljához képpeszt választandó Tudományoknak hallása minden fizetés nélkül szabad lészzen. Az idegen Ifjak, vagy úgy nevezett külső Praktikánsok két rendbéliekre osztatnak fel, olyanokra t. i. kik Jóltévők, Uraságok, Szülők, vagy attyokfiai által olly czélból küldetnek ide, hogy alkalmas mezei gazdákká vagy Gazdaságbeli Tifztviselőkké formáltassanak; és olyanokra, a' kik ezen Institutumot tsupán önnön tetszefekből, és Tudománybeli vágyodásokból, meg látogatják, és itten mulatnak. Az első rendbéliek valamint Tudományaikból különös, és közönséges Exameneket tenni tartoznak, úgy az elő forduló gazdaságbéli foglalatosságok körül is kiváltképpen alkalmaztatnak, hogy ez által mind magok, mind az

őket ide küldő Uraságok, Jóltévők, és Szülők fel-tett tzeljokat annál bizonyosabban elérjék, a' Georgikon pedig azok várakozásának, kik eránta ezen tekintetben is bizodalommal viseltetnek, meg-felelheszen. — A' másík rendbéliék pedig magokat tanulásokra és a' Gazdaságbéli gyakorlásokra nézve tetfzések fzerént és környülállásokhoz képeft nagyobb vagy kissebb mértékben adplicálhatják, ha tsak egyébberánt külső és erköltsbéli magok viselete a' betsülettel, és a' Georgikon törvényeivel meg-eggyez.

Minthogy ezen Institutummal az úgy nevezett Pristaldeum is, avagy egy olly Tanító intézet, mellyben jövendöbéli Fiscálisi hivatalra vágyodó Ifjak magokat el készithetik, öfzve kaptsoltatott, azoknak a' kik arra alkalmatosfak, 's kedvek vagyon, hasonlóképpen meg engedtetik az e' részben meghatározott Tudományokat tanulni, és egyfzersmind magokat a' Jurisdictionalis praxisban az itten lévő Fiscálisi Hivatal mellett gyakorolni.

A' Tárgyak, mellyek az említett Gazdaságbéli Majorban vagy is Georgikonban elő adatnak, e' következendők, úgymint :

1) A' Gazdaságbéli Cursusban :

a) Élet, Takarmány, Kertivetemény, Kereskedeésre, 's fel dolgozásra való plánta, gyümöltsfa, szöllő, és erdő mivelés, Ló, Szarvasmarha, Birka, Ketske, Disznó, Tengeri és Selem nyulak, szárnyas Baromfi, Méh, Selyembogár tenyészése, vadászat és halászat, végre tüzelni való zsombék vályognak (Torfnak) áfása, és készítése.

b) Mind ezek körül elő forduló mesterségek tudománya avagy Technologia, nem különben a' belső házi szertartásnak takarékosfága, úgymint Kenyér-

fűtés, Pálinka égetés, Ser-főzés, méz égetés, Tégla vetés, Borokkal való bánás, Etzet tfinálás, hus füstölés, gyertya mártás, szappan készítés, a' méznek és viafznak elválasztása, selyem legombolítás, s. a. t.

2. A' Mathematicus Cursusban :

a) Számvetés az ép számokban; a' közönséges, és tizedes darab számok; Ratio, Proportio, Arany Tárfafág, és Kamat, vagy Interes Regulája; pénz váltás; a' Nyereségnek vagy Kárnak számlálása, Tserelés, a' pénzrel való kereskedés, Algebrának Fundamentomi; Geometria, és Stereometria, a' Conica Sectiók.

b) Trigonometria plána, a' practica Geometriával; Mechanica, és Hydrotechnia.

c) A' Városi és paraszti építés mestersége, Gazdaságbeli és kettős számadás módja, és számvevés mestersége.

Egyfzersmind ezek mellett a' Földmérés, és építésbeli Rajzolás.

3. A' Physico-Veterinariai Cursusban :

a) Közönséges Természeti Historia a' plántáknak Physiologiájával együtt, a' gazdaságbeli Mineralogia, Zoologia, és Botanica fűvéfzi ki-járásokkal egybe kötve. Azon kívül a' Gazdaság Tudományához alkalmaztatott Physica.

b) Az állatoknak Anatómiája, Physiologiája, és Pathologiája, és a' gazdaság Tudományához alkalmaztatott Chemia.

c) Pharmacia és a' Materia Medica, vagy az Orvosi Szerekrül való tudomány, és a' Therapia; melyekkel a' Veterináriabeli vagy is az Állatok orvoslását tárgyazó Cursus el vegeztetvén, még tanítat-

nak az Orvosi Politziának, az Anthropologiának a' Diätetikának fő tzikkelyei.

A' Pristaldusokra nézve különösen:

a) Az Uradalmi Törvényes Sessiókban és Ur Székeken való Praxis.

b) Az Uradalmi Józágok kormányozását illető Instructio.

c) A' Fiskálisok számára kiadott Instructio.

d) A' Pristaldusokat illető Instructio.

Jelentés tétetik végezetre arról is, hogy minekutánna a' Georgiconi Institutumban több olly ifjak találtatnak, kik a' magok költségeken az Institutumi Tudományokat jelesen el végezvén, gazdaságbéli applicatiót keresnek; hogy ha tehát némely Uraságoknak ollyas ifjakra szükségek léfzen, tesszen magokat ezen folyó Auguftus hólnapban a' Georgikonì Institutum előjáróinál irásban jelenteni, a' kik az ollyas ifjak eránt bővebb tudósittással fognak szolgálni.

Keszthelyen 18-ik Juliusban 1805.

Mélt. Gróf Tolnai Festetits György
Keszthelyi Georgikonbeli Tifztsége.

Jakobaeer Fridriknek nyomtatásra engedtetett, és másokat ki rekesztő Szabadsága.

Mi Második Ferentz, s. a. t. Ezen irásunk által emlittyük, hogy Lipsiai Könyváros *Jakobæer Fridrik* alázatoson előnkbe terjesztvén azon munkának, melynek titulusa *Dictionario Italico-Tedesco, et Tedesco Italico* négy darabokba lejendő ujj kiadására való szándékát, egyfersmind alázatosan esedezett, hogy az ezen kiadásra megkivántató számos költségekre való

tekintetből, és az újra való káros nyomtatásnak megakadályoztathatására nézve nékie ehhez a' munkához a' mi Cs. és Cs. K. nyomtatásra való, és másokat kirekesztő Privilegiumunkat engedni méltóztatnánk: Mi azért az ő alázatos kérését helybe hagyván, és egyfzersmind meg fontolván, hogy a' fentebb említett munkának kiadása a' Közönségnek hasznos lesz, és hogy arra nagy költségek kívántatnak, és hogy mások könnyen felindittathatnak annak ujjonnan való nyomtatására; elvégeztük magunkba, hogy az említett Szókönyvnek kiadására egymás után következő 5 esztendőig tartó, nyomtatásra való, és másokat kirekesztő szabadságot adjunk. Meg engedjük azért Jakobaeer Fridriknek ezen szabadságot egész Cs. és Cs. Kir. 's Fejedelmi Hatalmunk szerént ezen írásunk által úgy, hogy ő csak maga egyedül élheszen ezen szabadsággal, és senkinek szabad ne legyen, az ő akaratja nélkül, a' mi Felséges személyünk ellenére és 10 márk arányokra, 's minden nyomtatványok' elvételére való büntetés alatt, az említett munkát azon 5 esztendők le folyta alatt, a' mi Cs. és Cs. Kir. 's Fejedelmi Birodalmunkban, kiadni, újra nyomtatni és eladni. Ezek szerént minden mostani, és ezután lejendő Felsőségeknek, mind Udvari mind Tartománybéli Dicastériumok' Elölülőinek, Birodalombéli, Marchalloknak, Praelatusoknak, Grófoknak, Báróknak, Nemeseeknek, Tifzteknek, Kapitányoknak, Burggrófoknak, Tartománybéli Fő Biráknak, Konzuloknak, Biráknak, Tanátsosoknak, Polgároknak, Tanátsbélieknek, és akármely Karban Hivatalban 's Méltóságban levő minden Hivainknek, különösen pedig minden Bétsi ezen mi residentiális Városunkbéli, 's más egyéb Cs. és Cs. K. Tartományi nkbéli városokban, 's he-

lyekben lévő Udvari, és Közönséges Könyvnyomtatóknak, Könyvárosoknak és Könyvnyomtatóknak parantsoljuk: hogy az említett Jakobaeer Fridriket, mint a' ki a' nevezett munkának kiadáfára való jussal egyedül bír, és azokat, a' kiknek azon Szókönyv kiadására talám ő maga telyes hatalmat engedne, vagy a' kikre azt bízna, azon nevezett szabadsággal tsendesen és nyugodalmosan élni engedjék, és őtet semmi féleképpen ne háborgassák, sem másoktól háborgattatni ne engedjék, a' mi Felsőleges személyünk ellenével, és a' fellyebb meghatározott 's el nem engedhető büntetés alatt, melynek egy része a' mi Kints - Tárunknak, más része pedig a' megsértettettek esik. Ez a' mi valóságos akaratumk, és igyekezetünk, melynek bizonyosságára, és nagyobb erősségére ezen irásunkat tulajdon kezünk aláírásával, és a' Cs. és Cs. Kir. 's Fejedelmi nagyobb Petféttel megerőssítettük. Adattott a' mi Fő és residentiális városunkba Bétsbe, Junius hónapnak 10 ik napján, Ezer nyóltzszáz ötödik Esztendőben, a' mi Római Országgláfunknak tizen harmadik, örökös Országglásunknak pedig tizen negyedik Esztendejében.

F e r e n c z, &c. &c.

* * *

H a r m a d s z o r i H i r a d a s.

Tek. Nemes Nyitra Vármegyében helyheztesített Helységben Holitson, az oda való Császári, és Cs. Kir. Familia ösi uradalmának Fő Directiója, a' jövő Augustusnak 19-ik napján tartandó közönséges licitatio, avagy Kótyavetye alkalmatosságával, következő Spanyol eredetű juh darabokat fog el adattatni, úgymint: 1) Néhány száz darab hafzna vehető, legfinomabb Spa-

nyolc fajzatú anya juhokat, mellyekből egy darab 12 forinton fog kikiáltatni. — 2) Több száz darab két's egy elztendős és idei jerkebárányokat, mellyek valóságos Spanyol eredetű kofoktól, és a' leg finomabb Spanyol származású anyajuhoktól származtak. A' két és egy elztendősöknek 15 forinton, az idei bárányoknak pedig 10 forinton fog darabja ki kiáltatni. — 3) Több száz darab bagozó két's egy elztendős és idei igen szép és finom bak barányokat, mellyek hasonlóképen originalis Spanyol kofoktól, és a' leg finomabb Spanyol származású juhoktól eredtek. A' bagozó ifjú kofoknak 40, az idei bak bárányoknak pedig 20 forinton kiáltatik ki darabja. — 4) 30 darab valóságos originalis Spanyol Országi ifjú kofokat, mellyből 120 forinton kiáltatik ki egy darab. — 5) 30 darab originalis Spanyol Országi bak barányokat, mellyből 80 forinton fog egy darab ki kiáltatni. — Végtére egynéhány szép Tirolisi eredetű ifjú bikák és borjúk is fognak azon alkalmatossággal el adattatni.

Ezen árrúba botsattatandó barmoknak nemes tulajdonságokról, és származásoknak valóságokról elegendő tanubizonyságot adhatnak a' már több ízben Holitsban el adattattak: mellyre nézve minden előre való ditsirés szükségtelen vólna. Azok, a' kiknek a' vásárlásra kedvek leízen, bizonyosan meg fognak avval elégedni, és júhaiknak meg nemesítésekre ennél tsalhatatlanabb módot és utat, melly a' környülállásokhoz képest minden elztendőben több több daraboknak el adatások által folytatni fog, nem találhatnak. — Ki adattott Bécsben Martzius 31-ik napján, a' Császári, és Csász. Kir. Patrimonialis és Familia Uradalma Fő Directiojától.